

РЕЗЮМЕТА
НА
НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ НА
ГЛ. АС. Д-Р РАДОСТИН ВАЗОВ
В ПЕРИОДА ОТ ПРИДОБИВАНЕТО НА ДОКТОРСКА
СТЕПЕН ДО 19.02.2019 Г.

Група от показатели В

3. Хабилитационен труд - монография

3. Vazov R., "Inovative Approaches to Insurance Company Cash Flow Management (contemporary theoretical aspects)", VUZF Publishing House "St. Grigorii Bogoslov", 2019, ISBN: 978-954-8590-54-9

Резюме

В българската икономическа теория и практика въпросите и проблемите, свързани с управлението на паричните потоци в застраховането, са все още сравнително слабо разработени. Още по-оскъдни, почти липсващи, са разработките, посветени на управлението на риска в тази област. Подобно състояние е обяснимо с факта, че паричните потоци, включително и в застраховането, са икономическа категория, която е особено чувствителна и бързо реагира на всички, даже и на най-слабите сигнали и въздействия от страна на бизнес пространството. Неминуемо обаче, тази специфична проблематика ще привлича все повече вниманието на специалистите от застрахователната теория и практика, тъй като става въпрос за управлението на риска в една сфера, която съвсем съзнателно и целенасочено, освен собствените, поема и рискове на други физически, юридически и публични субекти.

С оглед на казаното, най-напред се определя и оценява новата роля и мястото на застраховането в съвременното бизнес пространство и по-специално във финансовата сфера. Смятам, че именно обществената оценка на полезността на застраховането, изразена чрез съответните показатели, е основната предпоставка за неговото възприемане, за потреблението на предлаганите продукти, както и за цялостното му състояние, развитие и проявлението на свързаните с това рискове, включително и рисковете при паричните потоци.

Във връзка със *степента на изследване и разработеност* на проблематиката при паричните потоци и при управлението на риска в тази област, следва да се обърне внимание на няколко обстоятелства, а именно:

а) Хронологически *най-напред възниква концепцията за управление на паричните потоци*, а в последно време започва да се говори и за *управлението на свързаните с тях рискове*.

б) Между двете концепции е *налице права и обратна връзка*. Това се подкрепя от реалния факт, че управлението на паричните потоци е насочено към *нарастването* на техния обем (*респ. намаляване на негативния, т.е. рисковия ефект*) и стойността на фирмата, а риск мениджмънтът има за цел *намаляване* на загуби (запазване и увеличаване на стойността чрез намаляване на риска).

в) В повечето аспекти и до голяма степен двете концепции дават основание и биха могли *да се разглеждат неразделно, като два мениджърски подхода с една обща крайна цел – максимизиране на растежа и стойността на бизнес организацията*. Основание за това дава приложението на някои *общи изследователски подходи, методи и инструменти*, а така също и големият брой публикации, в които наред с основните управленски постановки и решения, *неизбежно се засягат и въпроси, отнасящи се до третирането и ограничаването на риска*.

При изследванията върху мениджмънта на фирмените парични потоци и свързания с тях риск, тези обективни обстоятелства *не бива да се пренебрегват*.

В българската икономическа теория и практика въпросите и проблемите, свързани с управлението на паричните потоци, включително и в застраховането, са все още

*сравнително слабо разработени. Още по-оскъдни, почти липсващи, са разработките, посветени на **управлението на риска** в тази област.* Практиката е доказала, че паричните потоци на бизнес организациите, включително и в застраховането, са икономическа категория, която е особено чувствителна и бързо реагира на всички, даже и на най-слабите сигнали и въздействия от страна на бизнес пространството. Следователно, тяхната специфична проблематика ще привлича все повече вниманието на специалистите от застрахователната теория и практика, тъй като, както вече бе споменато, става въпрос за управлението на риска в една сфера, която съвсем съзнателно и целенасочено, освен собствените, поема и рискове на други физически, юридически и публични субекти.

Ключови думи: *застраховане, пари, парични потоци, риск мениджмънт.*

Група от показатели Г

4. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд

4. Вазов Р., "Предприемачество иновации и мениджмънт (Нови подходи и представи), Издателство на ВУЗФ "Св. Григорий Богослов", 2019 г., ISBN 978-954-8590-55-6

Резюме

Разработката представя някои идеи за това къде най-добре могат да бъдат насочени изследванията в областта на предприемачеството, как и какви потенциални резултати могат да бъдат постигнати. Предлагат се поредица от насоки, в рамките на които могат да се развият важни изследвания със значително въздействие върху нашето разбиране за предприемаческия феномен – и следователно за начина, по който напредваме в анализа на предприемачеството.

В **Глава 1** подчертаваме значението на управлението на предприемаческия процес и обсъждаме как изграждането на литературата за управление на иновациите и операциите осигурява здрава основа, от която могат да се провеждат многобройни изследвания. По-специално, въпреки че знанието е от основно значение за генерирането и

усвършенстването на потенциалната възможност, ние не разполагаме с добро разбиране за това как да управляваме това знание и, в този смисъл, какви мотивации водят до предприемачески действия. В тази част ще опишем стъпките на „капацитета за поглъщане“, бариерите и оперативния мениджмънт по-общо, и ще започнем да ги излагаме в неизследван терен в областта на предприемачеството, за да предоставим индикация за жизнеността, генерирана от бъдещата новаторска работа в тази област. Това не само създава жизнеспособност в областта на предприемачеството, но също така има потенциал да съживи тези теми в областта на иновациите и управлението на операциите.

В **Глава 2** предлагаме идеята за устойчиво предприемачество като връзка между това, което трябва да се поддържа (т.е. природата, живота и общността) и което трябва да се разработи (включващо икономическите и неикономическите ползи за отделните лица, икономиката и обществото) чрез предприемачески действия. Изследваме възможностите за научен анализ, свързан с въпроса какво трябва да се поддържа и какво да се развива в устойчивото предприемачество. Също така проучваме предприемачите като връзка между научната общност и общността на крайните потребители. Това е важно, защото научните знания, основани на научни изследвания, имат потенциал да повлияят на устойчивостта на поведението на крайните потребители; за съжаление, обаче, съществуват многобройни пречки за това. Предприемаческото действие е механизъм за преодоляване на някои от тези пречки и по този начин за свързване на научните и потребителските общности за постигане на резултати от устойчивото развитие.

В **Глава 3** подчертаваме как бъдещите изследвания могат да дадат важен принос към знанието и да изградят нова основа за последващи изследвания, като проучат:

- (1) финансовите, социалните и психологическите последствия от провала;
- (2) взаимовръзките между финансовите, социалните и/или психологическите резултати от преживяването на неуспех, включително увеличаващите и забавящи ефекти;
- (3) процесите на чувствителност и учене от неуспех, особено тези, свързани с разглеждането и изучаването на правдоподобни истории за провал.

В **Глава 4** изследваме:

- (1) как се променя потенциалната възможност за семеен бизнес в резултат на взаимодействията между подгрупите вътре и извън семейството и бизнеса, както и как тези подобности могат да се трансформират от предприемаческия процес;

(2) как се преплитат предприемаческият процес и понятието за социално емоционално богатство, за да се осигурят възможности за нови идеи за предприемаческото действие и изпълнението на семейния бизнес;

(3) как семейните предприятия имат способността и мотивацията да организират „състраданието“, за да облекчат трудностите на хората вътре и извън семейството, както и вътре и извън бизнеса.

Ключови думи: предприемачество, предприемачески провали, устойчиво предприемачество, семеен бизнес, управление на предприемачески процеси

6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация

6. Vazov Radostin PhD, Dr Sudhanshu Rai, Dr Maria L. Granados, INNOVATORS INTENT: ROLE OF IT IN FACILITATING INNOVATIVE KNOWLEDGE PRACTICES IN SOCIAL ENTERPRISES, Technovation The International Journal of Technological Innovation, Entrepreneurship and Technology Management, ISSN 0166-4972, CiteScore: 4.57, Impact Factor: 4.802, 5-Year Impact Factor: 5.407, Source Normalized Impact per Paper (SNIP): 2.291, SCImago Journal Rank (SJR): 2.007 под печат

Резюме

С тази разработка искаме да проучим намеренията на новаторите, където социалните предприятия използват творчески начини да се възползват от информационните технологии, за да създават, споделят и управляват знания. Очертаваме няколко гледни точки за това как се разглеждат нуждите за обработка на информация, както и начина, по който ИТ дава възможност и улеснява създаването на съдържание. Проучванията, изследващи ролята на ИТ в организациите, изобилстват, но нашата цел не са големи организации, а малки социални предприятия и как те използват ИТ за постигане на своите бизнес цели. Следователно все още липсва разбиране за това как ИТ може да подпомогне

управлението на знанията в контекста на малките бизнеси, които се занимават с различни контекстуални настройки, повлияни от: постоянното напрежение между социалните и икономическите цели, по-голямо съсредоточаване върху устойчивостта, отколкото върху конкурентоспособността и ограничените ресурси. Всички тези условия се проявяват в социалните предприятия, с цел да се преодолеят социалните проблеми, да се подобрят общностите, качеството на живот на хората и околната среда. За да получим концептуално и емпирично разбиране за това как ИТ може да улесни придобиването, преобразуването и прилагането на знания в социалните предприятия, проведохме качествено проучване чрез 21 интервюта със собственици, старши членове и основатели на малки социално ориентирани предприятия в Обединеното кралство, подкрепени от количествено проучване с 432 отговора. Открихме как ИТ подкрепя неформалните практики за управление на знанията чрез повече възстановяване и съхранение на необходимата информация, и по-малко съвместна работа и комуникация между членовете на предприятието. Въпреки това беше установено, че се използват различни технологии, като например облачни решения и web 2.0 инструменти, за неформално управление на знания. Тези констатации откриват нови перспективи за това как малките и хибридните организации подкрепят своята дейност, използвайки ИТ и облачните и web 2.0 инструменти за улесняване на неформалните практики за управление на знанията.

Ключови думи: предприемачество, социално предприемачество, ИТ, управление на знанията, облачни решения

7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни толове

7.1. Вазов, Р. „Мониторинг на застрахователния риск и риска при паричните потоци на ЗАД „Булстрад Виена Иншуранс Груп” АД в условията на задълбочаваща се криза“. V международна научна конференция "Демараж или забавен каданс за икономиката и финансите?/По примера на ЕС и България/", 2014. .

Резюме

В теорията и практиката на корпоративния, включително и на застрахователния риск мениджмънт понятието "мониторинг" се дефинира многовариантно, в зависимост от сферата на приложение на риск мениджмънта. В крайна сметка обаче се стига до общото схващане, че това е непрекъснато наблюдение, набиране на информация, актуализиране на данни и предприемане на действия за подобряване на рисковата ситуация и изложеност на застрахованите обекти и субекти.

Във финансовата сфера, особено при управлението на риска в застраховането и по-специално при паричните потоци на застрахователното дружество, специфичните аспекти, рискове и тяхното управление налагат мониторингът на риска да се разглежда в по-различен същностно-съдържателен смисъл. Освен това, съвременната бизнес среда се характеризира с още по-интензивна динамика и по-висока степен на неопределеност, отколкото по-рано, което налага излизането от традиционните (класическите) концепции и съответно актуално третиране на понятията и явленията.

С оглед на казаното по-горе, в следващото изложение мониторингът на риска при паричните потоци на ЗАД "Булстрад" е представен в сравнително по-широк обхват и аспекти. По-конкретно, наред с непрекъснатото наблюдение, периодичната преоценка на рисковата ситуация и изложеност, които се препоръчват и практикуват в традиционния смисъл, включваме действията и направленията, в които би следвало да се предприемат съответните мерки за снижаване на риска и подобряване на финансовите и застрахователно-техническите резултати на дружеството в изследваната сфера.

Собствените ни виждания, препоръки и свързаните с тях проблеми за практически действия от страна на ЗАД "Булстрад" се базират именно на установените факти, състояния и изложените там постановки, изводи и заключенията от тях. Те са представени и аргументирани в следващото изложение.

Ключови думи: *застраховане, пари, парични потоци, риск мениджмънт.*

7.2. Вазов Р. "Парите и застраховането", списание "Ново знание" година VIII, бр. 1, 2019 г., ISSN 2367-4598. ISSN 1314-5703

Резюме

Историята на застраховането по безспорен начин ни убеждава, че то е една от най-древните категории в общественно-икономическите отношения между хората, по-специално за противодействие на негативни и разрушителни сили, допринасящи за материални и нематериални загуби. То се заражда в късния етап на разложението на първобитнообщинния строй и с течение на времето се превръща в постоянен спътник на тези отношения. Казано по друг начин, застраховането като исторически еволюционен феномен следва общественно-икономическото развитие. Днес, в глобален мащаб, този сектор се е превърнал в мощна финансова индустрия, която също изпитва както благоприятните, така и негативните ефекти на динамиката на общественно-икономическите процеси. Това налага търсенето на все по-ефикасни подходи, методи и начини за управление на риска в застрахователните компании.

Ключови думи: *застраховане, пари, парични потоци, риск мениджмънт.*

7.3. Вазов Р. "Застраховане на катастрофични рискове посредством алтернативно трансфериране на риска", Академично издателство "Ценов". Сборник доклади. Свищов 2018. ISBN 978-954-23-1712-8

Резюме

За да се противодейства на тези катастрофични рискове „от ново поколение“ е необходимо да се прилага адекватен и ефективен риск мениджмънт, излизащ от пределите на стандартното застраховане и презастраховане. Протичащите процеси на консолидация във всички сектори и сфери на икономиката, променят традиционните похвати за

управление на риска. Риските, които поражат тези процеси на консолидация и глобализация надхвърлят сами по себе си капацитетите на всички застрахователи и презастрахователи и се налага да се използва капацитета на световните финансови пазари и свободните парични средства на различни институционални инвеститори.

Ключови думи: алтернативно трансфериране на риска, застраховане, пари, парични потоци, риск мениджмънт.

7.4. Вазов Р. "Dr. Consulta. Case study on social entrepreneurship and co-creation", Икономиката на България и Европейския съюз. Колективна монография, УНСС 2018, ISBN 978-619-232-090-4

Резюме

Целта на разработката е да разкрие чрез разглеждането на казуса на д-р Консулта част от характеристиките на „Co-creation“: асинхронност, разнообразие, бързото прототипиране, проблемното пространство и недоминиране на знанието. Показваме, че „Co-creation“ е основно фокусирано върху опита, а не толкова върху знанията. „Co-creation“ е свързано с опит да се научи или да се създаде нещо от практиката и опита, а не толкова от това колко много хора знаят. Знанието става второстепенно необходимо условие за развитието на бизнеса, а не основно.

Ключови думи: „Co-creation“ социално предприемачество

7.5. Radostin Vazov Teodora Lazarova Virginia Zhelyazkova, "Innovation leadership as a key concept in entrepreneurship", The 8th International Conference for Entrepreneurship, Innovation and Regional Development, University of Sheffield, June 2015, ISBN 978-0-9932801-0-8

Резюме

Разработката разглежда ключовите фактори за ефективно лидерство в организациите. Динамичната среда на предприемачески иновационни кълстери изисква специфичен набор от поведенчески характеристики. Ръководството за иновации предлага нова и интересна концепция, която се вписва перфектно в съвременната динамична бизнес среда. Анализът на ключовите фактори, необходими за успешния модел на лидерство в предприемачеството, се основава на различни успешни компании и лидери, които успешно прилагат тази концепция. Конкретната бизнес среда проявява редица изисквания към личността на лидера и следователно лидерството в иновациите със своята сложност и глобалност отговаря на тази среда. Разглеждат се най-добрите бизнес практики и успешни модели на лидерство в областта на предприемачеството. На базата на разглежданите фирми и лидери се прави класификация на най-добрите и успешни бизнес модели, които се използват в предприемачеството и други области? Работата показва и предлага специфични иновативни техники и методи, които имат положително въздействие върху организациите и служителите и стимулират творческата среда.

Ключови думи: предприемачество, лидерство в иновациите, психологически черти, самоуправление, организации

7.6. Вазов Р., Илиева Д. "Neuro-linguistic programming techniques for perfecting presentation skills", Selected papers presented at 3rd m-sphere international conference for multidisciplinary in science and business. ISBN: 978-953-7930-06-6

Резюме

Тази статия има за цел да представи комуникационните техники за невролингвистично програмиране (НЛП), които могат да бъдат използвани от хора в бизнеса или в академичните среди. Авторът има за цел да разграничи критично НЛП техниките за усъвършенстване на уменията за представяне и НЛП техники, използвани за

други проблемни области. Методологията на изследването включва преглед на различните НЛП методи, използвани за подобряване на практиките за моделиране, поведенческо развитие и стратегическо разбиране. Показват се различни НЛП инструменти, техники и процеси за подобряване на презентационните умения и за привеждането им на друго ниво.

Ключови думи: презентации, презентационни умения, комуникация, невролингвистично програмиране, НЛП, развитие, управление, междуличностна комуникация.

7.7. Вазов Р., "Системата "бонус-малус" предложения". "VUZF Review", Online journal for economics, Volume 3(7), Number 3, 2018 ISSN 2534-9228

Резюме

Изложените постановки, бележки и коментари са по повод и във връзка с обявеното обществено обсъждане на Проекта на Наредбата за единните изисквания за коригирането на застрахователната премия при прилагането на система „бонус-малус“ при задължителната застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ в РБ. Представеното становище е изцяло на автора и не ангажира никоя институция.

Ключови думи: „бонус-малус“, застраховане, гражданска отговорност.

7.8. Вазов Р., "Системата "бонус-малус" – коментари и тълкувания", Колективна монография "Икономиката на България и Европейския съюз в дигиталния свят", УНСС 2019 г.

Резюме

Изложените постановки, бележки и коментари са по повод и във връзка с обявеното обществено обсъждане на Проекта на Наредбата за единните изисквания за коригирането на застрахователната премия при прилагането на система „бонус-малус“ при задължителната застраховка „Гражданска отговорност на автомобилистите“ в РБ. Представеното становище е изцяло на автора и не ангажира никоя институция.

Ключови думи: „бонус-малус“, застраховане, гражданска отговорност.

7.9. Вазов Р. Предприемачество и глобализация, "VUZF Review", Online journal for economics, Volume 4(8), Number 1, 2019 ISSN 2534-9228

Резюме

Иновациите в организациите, улеснени от информационните и комуникационните технологии (ИКТ) и глобалната логистика, променят нашите разбирания за връзката между размера на организацията и ефективността. Стандартната достъпност и гъвкавост, с които разполагат по-малките участници на пазара не са вече „табу“ за големите фирми. Преструктурирайки се в глобални мрежи, те могат да навлизат на различни пазарни ниши, недостъпни за тях досега и в същото време да използват по-широката си ресурсна база. За да съществува тази сложната мрежа от взаимоотношения и познание на различно ниво в компаниите, е необходимо създаване мултидисциплинарни знания и изграждане на творческа среда, която се простира отвъд границите на самите фирми. Това са територии с богати ресурси от знания, включващи университети, финансови институции и високотехнологичен пазар на труда. Тази форма на „мрежово предприятие“ е съставена от компоненти на по-големи корпорации, които си сътрудничат в специфични пространствени и тематични области. Такива технологични мрежи съществуват в Азиатско-тихоокеанския регион и Великобритания, но фирмите като цяло продължават да следват глобални стратегии за пряка конкуренция.

Ключови думи: иновации, глобализация, технологични мрежи

7.10. Вазов Р. "Трансформация на образованието. Предприемачески университети", Колективна монография "Икономиката на България и Европейския съюз в дигиталния свят", УНСС 2019 г.

Резюме

В съвременните общества на знанието университетите трябва да разширят традиционните си преподавателски и изследователски функции, като по този начин засилят своята ангажираност към обществото и индустрията. За целта е необходимо да се определят нови образователни модели, които са по-фокусирани върху непрекъснатото обучение, иновациите, социалната ангажираност и създаването на нови продукти. Мисията на университетите е да създадат среда, която подкрепя социалното и икономическо развитие, основано на предприемачески и иновативни идеи. За да се постигнат тези резултати е необходимо да се определят стандартите в предприемаческото образование, за да се въведат в учебната програма и да се укрепят инкубаторите, насочени към създаването на резултати от научните изследвания в университетите.

Ключови думи: докторски програми, предприемачески университет, иновации в образованието, предприемачество.

9. Студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове

9.1. Вазов Р., Желязкова В. „Иновативни подходи при застраховането на рискове от климатичните промени“ София 2016 г. Годишник на ВУЗФ, том 11, 2018 г., ISSN: 1312-7918

Резюме

Разглеждането на климатичните промени като предизвикателство пред застраховането е обусловено от обстоятелството, че опасностите, дължащи се на тези аномалии, стават все по-мощни, интензивни и катастрофични, а възможностите на традиционното застраховане се оказват все по-малко адекватни и ефективни за тяхното застрахователно покритие. Проучванията на различни специализирани институции и статистиката от тях са показателни, че климатичните опасности и последиците от тях все по-често и по-осезателно стават причина за огромни, дълготрайни, понякога невъзстановими материални и нематериални загуби, причинявани на естествените и обществените системи и отделните граждани. От своя страна бизнесът и обществеността търсят все по-ефикасна и ефективна застрахователна защита.

Целта на настоящата студия е да очертае някои иновативни подходи при застраховането на рисковете от климатичните промени въз основа на международни изследвания и практика. Мнението на авторите е, че развитието на климатичните промени ще продължава в обозримото бъдеще и затова е изключително важно както застрахователните компании, така и техните клиенти, да отчитат влиянието им върху своите дейности. Пренебрегването или подценяването на тези рискове би довело до реализиране на загуби и за двете страни, или най-малкото до функциониране в среда на завишена несигурност от проявлението на вероятни, но незастраховани, щети.

Ключови думи: климатични промени, застраховане, климатични рискове, екологичен риск, алтернативни форми за трансфер на рискове.

9.2. Вазов Р. Пътят на предприемача (Концепции за провала), академично издателство "Талант", годишник на ВУАРР, ISSN 1314-9113, ISSN 2535-0609

Резюме

Целта на тази разработка е да анализира предприемаческите провали и да очертае рамка за бъдещи изследвания. Докато основната цел на всички предприемачески концепции е успешното използване на предприемаческите възможности, провалът не е непременно напълно отрицателен резултат, тъй като някои неуспехи могат да поставят основата за последващ успех. Този път от неуспех до успех може да се наблюдава при разработването на нови продукти в корпорациите, както и в самите предприемачи.

Ключови думи: предприемачество, предприемачески провали

9.3. Вазов Р. "Предприемачество и рисков капитал", Годишник на ВУЗФ, том 12, 2018 г., ISSN: 1312-7918

Резюме

През последните няколко години процесът на финансиране с рискови капитали се промени драстично. Тези промени подчертаха значението на задълбоченото разбиране на рисковия процес, за да се гарантира изграждането на икономически солидни предприемачески дружества, водещи до успешното набиране на средства, до техния бърз и устойчив растеж и накрая до успеха на техните инвеститори. Студията за рисковия капитал и предприемачеството отразява тези радикални промени и тяхното въздействие върху създаването и развитието на рискови предприятия. Като използваме нашия опит и се възползваме от прозренията на безброй експерти, разработката маркира основните неща, които трябва да знаете, за да успеете в тази индустрия - независимо от вашия сектор и вашата роля в него.

Ключови думи: предприемачество, рисков капитал, инвестиции